

Етномузикознавча конференція у Рівному
(31 жовтня–1 листопада 2014 р.)

Протягом кількох останніх десятиліть Рівне поряд зі Львовом перетворилося на один із найголовніших центрів етномузикологічної роботи в Західній Україні: тут послідовно провадяться студії над українським музичним фольклором, здійснюється його популяризація та готуються кадри дослідників народної музики та її виконавців. Все це стало можливим, головню, завдяки діяльності двох місцевих осередків – Кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету (далі – РДГУ) та Етнокультурного центру Рівненського міського палацу дітей та молоді (далі – ЕКЦ).

Власне силами Кафедри та Етнокультурного центру, за участю також Генерального консульства Республіки Польща у Луцьку та студентського профкому РДГУ, 31 жовтня та 1 листопада у Рівному відбулася наукова конференція „Народна музика Волині та Полісся: проблеми дослідження і популяризації”.

Конференція була приурочена одразу до двох нагод: 35-річчя згаданої кафедри музичного фольклору та 200-річчя від дня народження видатного польського етнографа Оскара Кольберга (1814–1890). Ці два ювілеї об’єднав той факт, що народознавчі студії О. Кольберга над українським фольклором, розпочаті 150 років тому, нині успішно продовжуються силами фольклористів-музикознавців університету та етнокультурного центру.

У конференції взяли участь 35 дослідників із Києва, Львова, Харкова, Житомира, Хмельницького та самого Рівного. Крім того, кілька науковців, зокрема, з Польщі та Америки, завдяки інтернет-зв’язку змогли онлайн висловити свої доповіді перед присутніми.

Тематика конференційних виступів охопила широке коло сучасних музично-фольклористичних проблем, та, цілком закономірно, була присвячена й особі О. Кольберга та його науковій спадщині. Так, у доповіді Ярослави Вернюк йшлося про „Духовні карби про українців з польових фіксацій О. Кольберга”; Юрій Рибак у промові „Слідами «поліського весілля»” зіставив у діахронному зрізі записи весільних пісень з одних і тих же сіл, здійснені у свій час О. Кольбергом та кількома сучасними дослідниками; Руслана Шеретюк у виступі „Українознавчі студії Оскара Кольберга” узагальнила та оцінила діяльність польського етнографа в Україні; а Людмила Кучерук, оповідаючи про „Музичний фольклор Хмельниччини у доробку польських етнографів”, наголосила на особливій ролі О. Кольберга у перших записах народної музики з цього регіону. За таку прискіпливу увагу до постаті польського вченого щиро вдячність організаторам конференції під час її відкриття висловив Анджей Шмідтке – почесний гість заходу, віце консул Генерального консульства Республіки Польща у Луцьку.

Вагома частка конференції була віддана молодим дослідникам – студентам, магістрантам, аспірантам тощо. Окрім виступу, присвяченого другій ювілейній нагоді – 35-річчю діяльності кафедри музичного фольклору РДГУ (Вікторія Кошляк), тематика решти доповідей переважно торкалася теренових студій, так чи інакше пов’язаних із різноманітними календарно-та родинно-обрядовими жанрами: зимовими мелотипами Середньої Волині (Олена Нагорна), купальською обрядовістю середнього межиріччя Горині та Случі (Анастасія Друзюк), весільним репертуаром Старосинявщини (Злата Царик) та Наддніпрянщини (Галина Качор), а також весільними скрипковими награваннями Кирила Линдюка – лідера космацько-шепітської скрипкової традиції (Ярема Павлів). Територіальні дослідження стосувалися також маргінальних українських земель, зокрема, Південної Мараморощини (Ганна Пеліна) та народного виконавства на прикладі необрядових пісень Володимиреччини (Юлія Миколайчук).

Виступи досвідчених етномузикологів багато в чому перегукувалися із тематикою, окресленою молодими дослідниками, однак охопили дещо ширше коло історично-теоретичних питань музичної фольклористики. Тему територіальних досліджень обрядових жанрів продовжили у своїх виступах київські вчені Ірина Клименко („Трипорний лад у весільних мелодіях Погориння як маркер контактного коридору”) та Євген Єфремов („Типи веснянок на Київському Поліссі”). Ще одна київська дослідниця, Олена Мурзина, у промові „Кілька зауваг щодо безпівтоновості в українській мелодиці” зосередилася на специфічній особливості українських народних пісень, а знаний білоруський науковець Галіна Кутирьова-Чубаля, яка нині мешкає і працює у Польщі, виголосила ще одну скайп-доповідь про характерні пісенні типи на межі білорусько-українського пограниччя („Беларуска-ўкраінскае этнапесеннае памежжа: рытма-меладычная лексіка, асаблівасці строфікі”).

Кілька виступів були присвячені історії музичної фольклористики та загальним питанням сучасної етномузикології. Так, історичну тематику висвітлювали повідомлення представників львівської етномузикології: Ірини Довгалюк („«Львівський Пілігрим» в історії галицької музичної фольклористики») – про перші публікації народних пісень у Галичині, та Лариси Лукашенко („Перша наукова публікація народних мелодій з Холмщини та Підляшшя: причинки до появи”) – про історію підготовки до видання фольклорної збірки Л. Плосайкевича та Я. Сенчика. Актуальна інформація про стан закордонної музичної фольклористики була подана у скайп-виступі українсько-американського науковця Антонія Поточняка „Розвиток сучасної американської етномузикології”, а львівський дослідник Андрія Вовчак, керівник Лабораторії музичного фольклору Львівського національного університету ім. Ів. Франка, доповів про „Електронний архів українського фольклору: принципи діяльності, можливості, перспективи”.

Не оминули своєю увагою досвідчені дослідники й інструментальну українську народну музику, представивши на конференції цілу низку

творчих портретів відомих виконавців-інструменталістів, таких як західнополіські скрипалі Григорій Філозоф (Вікторія Ярмола „Скрипаль Григорій Філозоф – лідер велимчанської інструментальної традиції”) та Степан Сливка (Ольга Олексюк „Творчий портрет народного скрипаля Степана Сливки”), а також відомий гуцульський музикант Петро Грималюк (Богдан Ярмко „Гуцульський мультиінструменталіст Петро Грималюк”). Особливості дослідження української інструментальної народної музики знайшли своє відображення у доповіді-рецензії Надії Супрун-Яремко „Сопілкова музика гуцулів у монографічному дослідженні Б. Ярмко” на книгу Богдана Ярмко, що нещодавно вийшла друком¹. На конференції, окрім презентації монографії Б. Ярмко, було також представлено кілька інших нещодавніх музично-фольклористичних видань, як от „Народні пісні Західного та Середнього Полісся” Яни Куришко-Шаргар² та „Скрипкова традиція Рівненсько-Волинського Полісся” Вікторії Ярмоли³.

Окремий доволі масивний блок доповідей об’єднала тема „Народна музика в навчальному процесі та фольклоризм”, що можна окремо відзначити як одне із вагомих досягнень рівненської конференції, адже проблеми викладання народномузичних дисциплін та підготовки кадрів молодих етномузикологів і виконавців на сьогоднішній день є вкрай актуальними і для працівників навчальних закладів, що організували цей науковий захід, і для всіх присутніх на ньому студентів та викладачів освітніх установ із різних місцевостей України. Роман Дзвінка, завідувач кафедри музичного фольклору РДГУ, у виступі „Лабораторія-музей музичної етнографії РДГУ як центр організації науково-творчої практики студентської молоді” розповів про роботу навчальної лабораторії музичної етнографії цього університету (керівник на громадських засадах Юрій Рибак), яка протягом останніх 15-ти років досягла значних успіхів у своїй діяльності і стала одним із центральних ресурсних та методичних музично-фольклористичних осередків Західноукраїнського регіону. Науковий співробітник Львівської національної академії ім. М.В. Лисенка Ліна Добрянська здійснила екскурс в „Історію викладання музично-фольклористичних дисциплін у Львівській музичній академії” від 40-х років минулого століття до нашого часу. Особливості виховання виконавців вокальної народної музики у Слобожанському регіоні охарактеризувала завідувач кафедри українського народного співу Харківської державної

¹ Ярмко Б. Сопілкова музика гуцулів / Богдан Ярмко. – Львів : Сполом, 2014. – 180 с. Рецензію на це видання див. на с. 139-141 цього числа Етномузики.

² Куришко-Шаргар Я. Народні пісні Західного та Середнього Полісся : виконавський процес і репертуар / Яна Куришко-Шаргар / [заг. ред. Ю. П. Рибак]. – Рівне, 2014. – 130 с.

³ Ярмола В. Скрипкова традиція Рівненсько-Волинського Полісся / В.С. Ярмола. – Львів: СПОЛОМ, 2014. – 234 с. Рецензію на це видання див. на с. 132-134 цього числа Етномузики.

академії культури Віра Осадча у виступі „Професійна підготовка співаків народного спрямування на методологічній основі української етномузикології”. Перспективи організації впорядкованого викладання народномузичних предметів на трьох головних ступенях музичної освіти в Україні запропонував у своїй інтернет-доповіді „Про системну організацію викладання етномузикознавчих дисциплін” Богдан Луканюк – завідувач кафедри музичної фольклористики ЛНМА ім. М.В. Лисенка.

Кульмінацією педагогічного блоку виступів стала доповідь директора ЕКЦ Палацу дітей та молоді Віктора Ковальчука „Етнокультурний центр у системі позашкільного закладу”, яка була виголошена у стінах цього ж закладу. Оповідаючи про свій багатий досвід організації навчально-виховної і наукової роботи з молоддю в системі позашкільної освіти, дослідник і плідний популяризатор поліського фольклору проілюстрував свої слова яскравими виступами учасників народномузичних колективів ЕКЦ „Весняночка”, „Веснянка” та „Сільська музика”. Одразу ж по завершенні доповідь-презентація В. Ковальчука була обговорена учасниками конференції під час спеціалізованого круглого столу під назвою „Музичний фольклор у навчальному процесі: реалії та перспективи”, на якому піднімалася комплексна проблема організації вивчення і навчання народномузичної традиції на різних освітніх рівнях (школа – училище – вища школа).

Доречним і гармонічним доповненням до наукових засідань етномузикологічної конференції став етнографічний концерт, організований силами викладачів та студентів кафедри музичного фольклору РДГУ. Зокрема, цікаві архаїчні зразки народномузичної творчості Західної України представили гурти в складі викладачів та студентів кафедри музичного фольклору – „Горина” (керівник Людмила Вострікова), „Волиняни” (кер. Людмила Гапон), „Джерело” (кер. Раїса Цапун), інструментальний ансамбль ПДМ „Сільська музика” (кер. Анатолій Сайчишин), а також кілька виконавців-солістів.

Підсумком наукової конференції стала резолюція, в якій учасники заходу звернулися до вищих керівних освітніх і культурних установ з проханням підтримати вагомі напрацювання кафедри музичного фольклору й Етнокультурного центру та використати їхній цінний досвід в інших аналогічних організаціях на теренах України. Одним із пунктів резолюції стало також рішення опублікувати матеріали конференції, яке було успішно реалізовано у тому ж році, коли вийшов друком збірник „Народна музика Волині та Полісся”¹.

Вітаємо ривнян із почином і бажаємо, щоб ця конференція стала першою із багатьох наступних.

Ліна Добрянська

---

¹ Див.: Народна музика Волині та Полісся : Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга (Рівне, 31 жовтня–1 листопада 2014 р.) / Упоряд. Р.І. Дзвінка, Ю.П. Рибак. – Рівне, 2014. – 230 с.